

Arktisk Institut / Ledelsesberetning 1999

Arktisk Institut har som privat institution til formål at være informationscenter for arktiske forhold med særlig henblik på Grønland, at virke for at fremme studiet af og udbrede kendskabet til arktiske egne og deres folk, samt at formidle forbindelsen mellem Danmark, Grønland og udlandet på alle områder, der har tilknytning til arktiske forhold.

Arktisk Institut har bofællesskab med Dansk Polarcenter (DPC) og arbejder i henhold til en samarbejdsaftale af 31 oktober 1991 med ændringer af 1. marts 1996.

Samarbejdet har gennem året virket tilfredsstillende, men den generelle lokalemangel er fortsat generende og medvirker til utilstrækkelige arbejdsforhold for forskere og andre, der anvender instituttet.

Administrative forhold

Arktisk Institut har i 1999 været ledet af følgende bestyrelse:

Kæmner C.C. Resting-Jepesen, formand til 9. juni 1999 hvorefter

formandsposten blev overtaget af Professor, dr.jur. Isi Foigel

Minik Rosing, næstformand

Viceadmiral Sven Thostrup (afgået pr. 9. juni 1999)

Sekretariatsleder Helge Schultz-Lorentzen

Forbindelsesofficer Jørgen Taagholt

Direktør John Jensen

Seniorgeolog Naja Mikkelsen

Landsstyremedlem Marianne Jensen afgået 9. juni 1999 ny repræsentant for Hjemmestyret endnu ikke udpeget

Stabslæge Leif Vanggaard

Direktør Bjarne Grønnow

Kontreadmiral Axel Fiedler er indtrådt i bestyrelsen pr. 1. juli 1999

Bestyrelsen har holdt møder den 4. februar og 9. juni 1999. Instituttets daglige drift har været varetaget af: Jens Fabricius, direktør; Leif Vanggaard (1 måneds ophold i Canada som gæsteforsker ved University of Manitoba, Canada.) Frode Knudsen, arkivet; Grete Dalum-Tilds til 1. december 1999, fragået på orlov, afløst af Johanne M. Jensen) Hans Ebbesen, fotoarkivet; Jens Møller Jensen, kortsamlingen; Sonja Jakobsen, bibliotek og registrering.

Udgivelser m.v.

Frode Knudsen: "Kærlighed til et Folk". Introduktion til Jette Bang fotoudstillingen på dansk og engelsk, 6 sider.

"Horizons Extremes - voyage au Groenland du Nord-Est". Udgivelse i forbindelse med udstilling i Det danske Hus i Paris omhandlende udviklingen i de traditionelle rejsemåder i Grønland. 26 sider. Editor Leif Vanggaard. Forord: Jonathan Motzfeldt.

Joelle Robert-Larnblin: Les moyens traditionnels de déplacement au Groenland oriental. L. Vanggaard: De la tradition a la modernite. Efterskrift: HKH Kronprins Frederik.

B. Harvald og L. Vanggaard. Jens Peder Hart Hansen - obituary, Journal of Circumpolar Health Vol. 57:4 p.iii-vi, 1998.

L-Vanggaard et al: Immersion of distal arms and legs in warm water effectively rewarm mildly hypothermic humans. A viation, Space & Env. Medicine, Vol. 70: 11, 1081-1088, 1999.

Udstillinger

Jette Bang udstilling, 19 fotos, Einkaufszentrum Hamburg, 24 /2 - 16/3.

Jette Bang udstillingen "Kærlighed til et folk". 54 fotos på Nationalmuseet, 23/4-20/6.

Udstillingen "Horizons Extremes" i samarbejde med Kgl. Kunstakademi og Den danske Ambassade i Paris i anledning af HKH Kronprinsens forestående rejse til Nord- og østgrønland i anledning af Slædepatruljens Sirius 50 års jubilæum. 4/11-5/12.

Jette Bang fotoudstillingen "Kærlighed til et folk" på Det Grønlandske Nationalmuseum og Arkiv i Nuuk, 12. oktober – 21. november; derefter i Qaqortoq i december.

Foredragsvirksomhed

I årets løb har Vanggaard og Fabricius holdt en række foredrag om grønlandske og arktiske emner.

Konsulentvirksomhed

Instituttet har ydet bistand til en række institutioner og enkeltpersoner i spørgsmål om arktiske forhold. Instituttet lagde lokaler til præsentation af forlaget Stenbjergs genudgivelse af Th. Staunings bog: "Min Grønlandsfærd".

Driften

Arbejdet med den fortsatte registrering af arkivalier og samlinger er fortsat. Men mangel på arbejdskraft har været mærkbar, og der henligger en del materiale, som først kan blive registreret i det kommende år. Specielt forestår et større arbejde med registrering og sortering af det fra dr. Christian Vibe modtagne materiale.

Instituttets virke har økonomisk været støttet af følgende fonde:

Kraemers Grønlandsfond 30.000 kr.

samt i forbindelse med udstillingen "Horizons Extremes" i samarbejde med Den danske Ambassade i Paris af tildelinger fra:

Augustinus Fonden
Ebbe Munck' s Mindefond
Knud Højgaards Fond,
Konsul Georg Jorck og hustru Emma Jorcks Fond
Dronning Margrethe og Prins Henriks Fond

Forskning

Leif Vanggaard har efter invitation (1998 og 1999) gennemført et forskningsprojekt indenfor arktisk medicin: Genoplivelse af kuldeskadede. Forskningen er afsluttet med en publikation i A viation, Space and Environmental Medicine (november 1999).

Arkiv og bibliotek

I årets løb er arbejdet med revision og ompakning af ældre arkivsager blevet fortsat sideløbende med registreringen af det ikke ubetydelige antal ny tilkomne arkivalier. Disse arkivalier, som alle er tilgået Arktisk Institut som gaver er følgende:

Maja Kristensen: Dagbog og breve fra Grønland, Angmagsalik 1931, Julianehåb distrikt 1934.
Gave fra fru Maja Kristensen Avlund.

Achton Friis: Dagbøger m.v. i tilknytning til en rejse i Grønland, 1939. Gave fra Birte og Claus Achton Friis.

Carsten M. Schmidt: Kliniske optegnelser fra en grønlandsrejse. Gave fra Grønlandsk Medicinsk Selskab.

Harald Moltke: Lysbilledsklitser. Gave fra fru Rosa Moltke.

"Blue Ice Bugle" - baseaviser fra Narsarsuaq. Gave fra H. Langendorf.

Knud Rasmussen: 6 breve. Gave fra fru Jette Godschmidt.

Børge Fristrup: Dagbog fra Peary Land, 1949. Gave fra fru Else Fristrup.

Hans P.M.Hansen: Dagbog fra Amdrup Ekspeditionen, 1900. Gave fra fru Karen Brandt.

Heinrich Schatz: Digte inspireret af forfatterens ophold på den tyske vejrstation i Nordøstgrønland under 2. Verdenskrig. Gave fra Johanne M. Jensen og Thor Temte (Kurt Olsens søn).

V. Alexander Jensen: fotokopier af dagbøger, Lauge Koch eksp. 1932-33. Gave fra W.A.J' s søn Flemming Jensen, Sundsvall, Sverige.

Susanne Hart Hansen: Grønlandslitteratur.

Birte Christensen: Diverse særtryk, udklip m.m. fra N.O. Christensens arkiv.

Endvidere har Arktisk Institut fra landsfoged A. Svanes datter, Mme. E. Dupont, Frankrig, til gennemsyn modtaget en samling originalkoncepter til telegrammer dækkende perioden fra Danmarks besættelse og frem til A. Svanes rejse til USA i 1941. Materialet skal senere overgå til "Svanes Arkiv" i Rigsarkivet.

Arkivet har i 1999 haft ca. 25 ekspeditioner i form af henvendelser, forespørgsler, adgang til arkivsager o.s.v. Et i betragtning af arkivets emnebegrænsning mere end tilfredsstillende resultat.

Fotosamlingen

Arbejdet har været hæmmet af at den tidligere fotokonservator fratrådte med udgangen af juli måned 1998. Stillingen genbesattes fra 1. februar 1999 med billedkonsulent Grete Dalum-Tilds (Master of Fine Arts med fotografi som speciale og computeriseret billedbehandling). De løbende bestillinger er blevet effektueret. Men der har ikke været kapacitet til at foretage den påtrængende registrering af samlingens ca. 40.000 billeder. En del af de ny tilkommende samlinger og albums er dog blevet foreløbigt registreret. Adgangen til samlingerne er lettet gennem anvendelse af computerteknik.

Med ansættelsen af en fast fotomedarbejder er salget af billeder kommet i fastere rammer og salget er øget. Arbejdsgange er blevet effektiviseret. Oprydning og renovering af samlingerne er fortsat. Bevaringssikkerheden er forbedret ved afblænding af dagslys i arkivet på loftet.

Arktisk Instituts samlinger er sammen med de nyere billeder, der indgår i Polar Photos ved at blive synliggjorte på internet (se www.dpc.dk) Det er hensigten, at større dele af fotosamlingerne derved kan ses og bestilles direkte gennem nettet.

Dr. Vibes fotosamling er under registrering, men afbrudt på grund af barselsorlov.

Salget af billeder fra samlingerne til institutioner, bogværker, museer i ind- og udland er på grund af personaleudskiftningerne ikke opgjorte, men fra antallet af indgåede ordrer skønnes det samlede salg af AI billeder at ligge en del højere end de foregående år. Provenuet fra dette salg tilgår efter samarbejdsaftalen Dansk Polar Center.

Tilgang til fotosamlingen.

Ing. Sven Wølk, fotosamling 1949-1957 Vestgrønland.

Dansk-Grønlandsk Medicinsk Selskabs samling af fotografier (Carsten Schmidts samling og notater). Ejnar Thiesens fotoalbum fra Godthåbsekspeditionen 1928 og Østgrønland 1930. Gave fra Ing. E. Hejlsø, Jyllinge.

A. Riis Carstensen, glasplader fra Godthåbsekspeditionen. Gave fra A.R.C's svigerdatter.

Fritz Bistrup, fotoalbums fra Teddy-ekspeditionen (1923)

Inge Rohn, Arktisk Institut-billeder anvendt af Jørgen August Roos.

En donation er dog af særlig karakter. Fra Robert Gessains enke i Paris har Arktisk Institut modtaget en meget stor negativsamling af diverse fotos fra Angmagsalik. Denne samling er af særlig etnografisk interesse, idet den omfatter en samling portrætter fra Ammassalik distriktet med tilhørende optegnelser. Positiver fra samlingen videresendes til Angmagsalik museum efter ønske fra Monique Gessain. Dette vil ske, så snart Nationalmuseet i København har haft lejlighed til at orientere sig i samlingen. Copyright problemer i forbindelse med donationen er ikke endnu ikke afklaret.

Under Grete Dalum-Tilds barselsorlov er Johanne M. Jensen cand. comm. og fothistoriker Maria Jensen efter indførelse i samlingerne og deres registrering ansat som vikarer i første halvdel af år 2000.

Arbejdsgruppe omkring fotoregistrering.

Arktisk Institut har taget initiativ til i en arbejdsgruppe at samle de fotoregistreringsansvarlige fra Nationalmuseet, Det kgl. Bibliotek omkring forudsætningerne for en fælles registrering, der kan anvendes for disse større samlinger af arktisk fotografisk dokumentation. Fra AI deltager Leif Vanggaard (formand), Hans Ebbesen, Helge Schultz-Lorentzen samt AI billedkonsulent (Grete Dalum-Tilds / Johanne M. Jensen).

Jette Bangs fotosamling

Ud over de ovenfor nævnte udstillinger er der ved salg af billeder fra Jette Bangs fotosamling indgået i alt ca. 3.500 kr. Dette beløb er pga. en administrativ fejl ikke fuldt tilgået fra DPC.

Provenuet fra salget af Jette Bang billeder tilgår fuldt ud Arktisk Institut. I følge en gammel aftale skulle en del af de indkomne midler tilgå et særligt fond, men dette er siden ændret, således at beløbet indgår i Arktisk Instituts regnskab som en indtægt, der anvendes til administrationen af Jette Bang fotosamlingen.

Som projekt er det af Johanne Maria Jensen foreslået, at søge fondsmidler til en forskning i grønlandske fotos med henblik på analyse, resulterende i en evt. publikation.

Jette Bang's fotosamling har som sidste år haft høj prioritet med hensyn til udvælgelse af billeder til kopiering. Dette arbejde udføres delvist for midler fra Kræmerfonden.

Arbejdsgruppe vedr. Jette Bang samlingen

Arbejdsgruppen vedrørende samlingen, nedsat af bestyrelsen (LV, HS-L, HE, MR, NM (GD-T/JMJ)) har drøftet gennemgang af Jette Bang fotosamlingen med henblik på udvælgelse af billeder ud fra andre kriterier end de, der lå til grund for den eksisterende udstilling "Kærlighed til et folk".

Andre aktiviteter

Arktisk Institut fungerer som sekretariat for: Dansk-Grønlandsk Kulturfond, Ejnar Mikkelsens Mindefond, Scoresbysund Komiteen samt for A. Trolle og Hustru B. Trolles Legat.

København den 6. januar 2000
Jens Fabricius, direktør